

nego produbljivanju društvenih podela. Ono, istovremeno, čuva višepartizam i iz Narodne skupštine izbacuje minijature stranke sa velikim potencijalom za uslovljavanje (tj. korupciju). Na taj način dvokružni većinski izborni sistem zadržava visoku meru pravednosti, smanjuje društvene tenzije i, s obzirom na način izbora narodnih poslanika, ograničava moć partokratije, jačajući republikanske elemente političkog sistema, na račun onih oligarhijskih. Šta reći o Pavlovićevom zagovaranju uvođenja polupredsedničkog sistema? Danas imamo, kao što on zapaža, predsednika države kome je Ustav namenio da deluje kao neutralan posrednik između sučeljenih političkih snaga, a koji se ponaša kao vođa jednog dela društva (tj. partije, od pars, partis) protiv drugog dela politički opredeljenih građana. Pavlović kao alternativu predlaže neskriveni, na ustavu utemeljeni, polupredsednički sistem, koji podrazumeva ne neutralnost, nego političku opredeljenost predsednika. Ali, zbog čega bi i inače partokratskoj Srbiji bio potreban otvoreno partijski opredeljen predsednik francuskog tipa? Ako bi u nužno ublaženom (zbog jakog predsednika) skupštinskom sistemu vlasti stranka takvog predsednika držala vladu, imali bismo stanje slično sadašnjem, oligarhijskom, samo što predsednik ne bi kršio ustavnu odredbu o nespojivosti funkcija. A ako bi postojala „kohabitacija“, odnosno različita stranačka opredeljenost predsednika države i skupštinske većine, pa time i vlade, ona bi, uz predsednika sa povećanim nadležnostima, nužno bila praćena trajnom političkom nestabilnošću.

Šta su alternative? Čist predsednički sistem (američkog tipa) gde se grane vlasti uzajamno kontrolišu, ovde bi, s obzirom na istorijsko nasleđe, još izvesno vreme bio rizičan. Kada su nasleđena politička kultura i član 102 tropartijskog Ustava iz 2006. uspeali da od neagresivnog Borisa Tadića naprave predsednika sa cezarističkim manirima, može se zamisliti koliko bi ravnoteža i uzajamna kontrola tri grane vlasti potrajale kod nekog drugog predsednika koji bi monopolisao izvršnu vlast i koji u toku mandata ne bi faktički nikome odgovarao. Preostala alternativa, kancelarski sistem, izvesno ne traži ličnost istorijskog formata za mesto premijera, ali podrazumeva postojanje ustavnog činioca koji bi mogao da u svakom času smeni osobu koja sjedinjuje kancelarskom sistemu svojstveno jedinstvo uloga vođe vladajuće stranke, parlamentarne većine i prvog ministra u jednoj osobi. G.

Karađorđević, ili neki njegov pandan, ma koliko bili dobronamerni, nisu realno kvalifikovani da se pojave kao takav ustavni činilac. Da ne ulazim u pitanje svrsishodnosti zamene oligarhije parlamentarnom monarhijom, a sve u ime zalaganja za Republiku.

Rešenja, naravno, kao uopšte u politici, nema. I opet, kao što u politici biva, ono nije mnogo udaljeno, ukoliko se teži mogućem: postojeći Ustav, koji propisuje parlamentarni način organizovanja političkog sistema, odgovara Srbiji, opterećenoj dvovekovnim nasleđem lične vlasti; potrebno je uvesti dvokružni većinski izborni sistem za narodne poslanike, kako bi se smanjio uticaj partijskih centrala i na taj način povećala samostalnost svake od tri grane vlasti; a na Ustavnom sudu je da se izjasni da li je pet godina sistematskog kršenja odredbe iz člana 115 Ustava dovoljno da bi se predsednik republike upozorio na ograničenja koja mu nameće osnovni zakon zemlje.

Kakva Srbija.

U kakvoj biste Srbiji želeli da živite? Simetričnoj ili asimetričnoj?

Ova dilema nametnula se svakom potrošaču štampanih stvari ako je tokom prvomajskih praznika uzeo u ruke Večernje novosti i pročitao intervju koji je ovim novinama dao Boris Tadić, predsednik (asimetrične) Srbije.

U pomenutom intervjuu Tadić je nagovestio da dolazi vreme promene izbornog zakonodavstva, ali i Ustava Srbije. Izorno zakonodavstvo se mora menjati zato što na izborima učestvuje veliki broj partija, zato što one lako ulaze u parlament, pa uslovljavaju